

ARGUMENTÁCIA SÚDU PRI ROZHODOVANÍ O ĎALŠOM TRVANÍ VÄZBY

Argumentácia súdu v prípade ďalšieho rozhodovania o väzbe by nemala mať charakter pleonazmu a nemalo by v nej dochádzať k nadužívaniu rovnakých alebo podobných dôvodov, ktorými konajúce súdy odôvodnili väzbu pri v poradí prvom rozhodovaní.

Každé ďalšie rozhodovanie o väzbe by malo skúmať aj aktuálne vecné a časové okolnosti väzby, analyzovať doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovať prípadné protirečenia vo vzťahu k Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovanému právu na osobnú slobodu. Väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo).

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 140/2020 z 2. apríla 2020)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť M. Š., zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 35/2019 zo 16. októbra 2019 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť M. Š., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 35/2019 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že napadnutým uznesením najvyšší súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) sp. zn. 2 Tp 19/2019 z 26. septembra 2019 (ďalej len „uznesenie z 26. septembra 2019“), ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

2.1 Sťažovateľ následne poukázal na judikatúru ústavného súdu, ako aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) týkajúcu sa základného práva na osobnú slobodu, procesných podmienok uloženia väzby, posudzovania jej dôvodnosti a trvania, ako aj požiadavky urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby a nutnosti naplnenia základných požiadaviek spravodlivého konania (napr. rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. II. ÚS 55/1998, I. ÚS 38/2001, III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, II. ÚS 55/1998, III. ÚS 84/06, II. ÚS 108/08, rozsudky Stögmüller v. Rakúsko z 10. 11. 1969, Tomasi v. Francúzsko z 27. 8. 1992, Letellier v. Francúzsko z 26. 6. 1991, McKay v. Spojenému kráľovstvu z 3. 10. 2006, Vemhoff v. Nemecko z 27. 6. 1968, Labita v. Taliansko zo 6. 4. 2000, Kudla v. Poľsko z 26. 10. 2000, Garcia Alva v. Nemecko z 13. 2. 2001, rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti Buffèrne v. Francúzsko z 26. 2. 2002).

2.2 Sťažovateľ ďalej argumentoval poukázaním na odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom najvyšší súd uviedol: „Pozornosti najvyššieho súdu neuniklo, že zvolená taktika OČTK vo vyšetrovaní nie je správna. Aj v tejto spojitosti preto už teraz možno konštatovať prietah. Medzi prvými mal byť vykonaný kardinálny a objektívny dôkaz, znalcom z príslušného odboru s cieľom detailnej analýzy kto, kedy a v prospech koho v rozhodnom období vyberal údaje z NAKA toku bez zákonného podkladu. Vypočutí mali byť aj všetci policajti, ktorí mali k tomuto systému služobný prístup v inkriminovanom čase z dôvodu, či bol za nimi obvinený, či od nich žiadal, alebo vylákal údaje z NAKA toku a či mu ich dali aspoň pod simulovanou potrebou, resp. z iného doteraz nekonkretizovaného dôvodu. Ak tieto dôkazy sa okamžite nevykonajú, bude na mieste záver, že ďalšie trvanie väzby nebude opodstatnené. U OČTK neobstojí, že vykonávali, resp. vykonávajú výsluchy ďalších spoluobvinených, lebo vo vzťahu k obvinenému mali realizovať práve spomínané znalecké dokazovanie.“

2.3 Sťažovateľ pritom zdôraznil, že vo väzbe sa nachádza už viac ako šesť mesiacov, čo je okolnosť, ktorú je potrebné zohľadniť pri posudzovaní dôvodnosti trvania jeho väzby, resp. podmienok pre existenciu väzby. Príslušný súd rozhodujúci o väzbe by podľa neho nemal byť pomocníkom orgánov činných v trestnom konaní, ale v prípade závažných chýb má väzbu svojím rozhodnutím ukončiť. Zastáva názor, že „v kontexte vykonávania dokazovania a spomínaného odôvodnenia“ napadnutého uznesenia už o primeranosti a nevyhnutnosti jeho väzby nie je možné hovoriť, keďže ani počas doby základnej lehoty trvania jeho väzby neboli objasnené skutočnosti, ktoré by potvrdili jej dôvodnosť. Z uvedeného vyplýva, že podľa sťažovateľa v jeho prípade nie je naplnená existencia materiálnych podmienok väzby, predovšetkým existencia dôvodného podozrenia, pretože ku dňu podania ústavnej sťažnosti v predmetnej veci nevykonali orgány činné v trestnom konaní žiaden relevantný dôkaz odporúčaný najvyšším súdom.

2.4 V rozpore so zákonom je podľa sťažovateľa postup, ktorým najvyšší súd v napadnutom uznesení pri zdôvodňovaní materiálnej podmienky jeho väzby vychádzal z takých podkladov, ktoré označil za „získané nesprávnou vyšetrovacou taktikou“. Poukázal na svoju argumentáciu predloženú v jeho žiadosti o prepustenie z väzby, v ktorej namietal, že počas vyšetrovania

sa toto neposunulo smerom k objasneniu jednotlivých znakov skutkovej podstaty stíhaného trestného činu, ktorým je zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), t. j. nedostatočnosť naplnenia prvej materiálnej podmienky väzby, pričom pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby je vždy nutné skúmať, či s postupom predmetného konania nedochádza k oslabovaniu pôvodného podozrenia odôvodňujúceho vzatie obvineného do väzby.

2.5 Podľa sťažovateľa sa najvyšší súd adekvátne a preskúmateľne nevysporiadal v napadnutom uznesení s ním predloženou relevantnou argumentáciou týkajúcou sa odôvodnenia podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý bolo proti nemu vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu, ktoré má naplňať prvú materiálnu podmienku väzby. Ďalšími podstatnými okolnosťami, na ktoré mal najvyšší súd pri posudzovaní primeranosti doby trvania jeho väzby podľa sťažovateľa prihliadať, bol aj postup orgánov činných v trestnom konaní, či s prihliadnutím na priebeh a dĺžku trvania trestného konania je stále možné konštatovať, že v jeho prípade prevyšuje verejný záujem na obmedzení osobnej slobody jednotlivca pred jeho právom na osobnú slobodu.

2.6 Sťažovateľ poukázal na to, že nezákonnosť postupu najvyššieho súdu vidí najmä v tom, že sám tento súd konštatoval, že v jeho prípade došlo v preskúmanom konaní k prietahu, pričom táto skutočnosť podľa neho sama osebe svedčí o dôkaznej núdzi zo strany orgánov činných v trestnom konaní, no napriek tomu najvyšší súd jeho sťažnosť zamietol. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na uznesenie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2 Tost 40/2016 z 22. januára 2016 a nález ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 34/07 z 26. júna 2007.

2.7 Na základe uvedeného sťažovateľ konštatoval, že jeho väzba je podľa neho nežiaduco predĺžovaná na jeho úkor v dôsledku neúčelného vykonávania procesných úkonov zo strany orgánov činných v trestnom konaní, a preto je podľa neho ústavne neudržateľná. Pokiaľ by sa v predmetnej veci postupovalo v súlade so zákonom, mali by sa podľa sťažovateľa všetky úkony vykonať ihneď, akonáhle by ich bolo možné realizovať. Následne poukázal na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 69/2011 týkajúci sa prietahov v konaní.

2.8 Podľa sťažovateľa v jeho prípade už v súčasnosti nie je splnená požiadavka, aby väzba ako výnimočné a krajné opatrenie vo vzťahu k obmedzeniu osobnej slobody obvineného trvala skutočne len nevyhnutnú dobu, keďže samotný najvyšší súd v napadnutom uznesení skonštatoval nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a vznik prietahov, avšak najvyšší súd postupoval podľa neho tiež chybné, pretože na základe uvedených skutočností nevyvodil dôsledok v podobe rozhodnutia o prepustení jeho osoby z väzby, čím došlo k zásahu do ním v ústavnej sťažnosti označených práv.

3. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby v predmetnej veci nálezom vyslovil, že jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní boli porušené, zrušil napadnuté uznesenie a vrátil vec na ďalšie konanie najvyššiemu súdu a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 1000 €.

II.

Relevantná právna úprava

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

6. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

7. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

10. Ústavný súd za podstatu tejto sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľových základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3, 4 a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku

toho, že najvyšší súd napriek tomu, že v napadnutom uznesení konštatoval nesprávnosť taktiky vyšetrovania, resp. nesprávny postup orgánov v činných v trestnom konaní a nimi spôsobený priet'ah, napadnutým uznesením nerozhodol o prepustení s'ťažovateľa na slobodu.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

11. Pokiaľ ide o s'ťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd pripomína, že v súvislosti so vzťahom medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, týkajúcimi sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (analogicky napr. III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09, III. ÚS 54/2017, I. ÚS 107/2019 a iné).

11.1 Obdobne, vo vzťahu k s'ťažovateľom namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

11.2 Pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru, nebolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru

12. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98, II. ÚS 315/06). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08) ďalej vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť

ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe. Obvinený môže byť do väzby vzatý a v nej držaný len z tých zákonných dôvodov, ktoré sú uvedené vo výrokoch súdnych rozhodnutí (III. ÚS 77/05, I. ÚS 92/08). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 141/04, III. ÚS 417/2011), ktorá korešponduje s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, vyplýva, že v prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a má znaky trestného činu, a že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.

12.1 Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia, ktorého odôvodnenie podľa jeho názoru možno rozdeliť do dvoch častí. V prvej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd po poukázaní na príslušné ustanovenia Trestného poriadku a špecifikácii rozhodnutí, na základe ktorých bol sťažovateľ vzatý do väzby, v podstatnom uviedol: „Preskúmaním spisu v rozsahu zodpovedajúcom rozhodnutiu o väzbe dospel aj najvyšší súd k záveru, že zatiaľ skutkové zistenia v uznesení majú v tomto štádiu oporu v doposiaľ zabezpečených dôkazoch, na ktoré poukázal prvostupňový súd. Existuje dôvodné podozrenie, že stíhaná trestná činnosť, ktorá sa obvinenému kladie za vinu, mala byť páchaná.

Dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b), písm. c) Tr.por., sú v tomto štádiu prítomné i podľa názoru najvyššieho súdu, ktorý nemá pochybnosti o tom, že sú zatiaľ splnené formálne aj základné materiálne podmienky väzby obvineného...

ŠTS uviedol skutkové a právne závery, ktoré zakladajú existenciu reálnej obavy o naplnení dôvodov väzby. V dvojinštančnom konaní rozhodnutia súdov tvoria jednotu a pri danosti kvalifikovaného rozhodnutia súdu prvého stupňa apelačnému súdu nezostáva nič iné, len poukázať na akceptovateľné dôvody, o ktoré prvostupňový súd oprel rozhodnutie. ...

Ostatné dôvody uvádzané obvineným nie sú takého charakteru, aby v tomto štádiu dávali základ na jeho prepustenie z väzby, najvyšší súd sa preto nimi bližšie nebude zaoberať.

Stavu veci a zákonu zodpovedá aj výrok rozhodnutia, ktorým neuložili nahradenie väzby procesným prostriedkom, konkrétne, nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Platí i pre neprijatie písomného sľubu obvineného.

Vzhľadom na vyjadrené najvyšší súd rozhodol tak, ako je to v enunciáte uznesenia.“

12.2 Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu ústavný súd vychádzal aj z obsahu uznesenia z 26. septembra 2019 prijatého špecializovaným trestným súdom v predmetnom konaní v súlade so svojím ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry ESĽP pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESĽP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

12.3 Uznesením z 26. septembra 2019 špecializovaný trestný súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediálneho úradníka, a neprijal jeho písomný sľub na nahradenie väzby.

12.3.1 Špecializovaný trestný súd v ňom poukázal na uznesenie Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry z 28. mája 2019 v spojení s opravným uznesením z 29. mája 2019, ktorým bolo vznesené obvinenie okrem iných aj proti sťažovateľovi pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a charakterizoval podstatu obvinenia sťažovateľa, keď uviedol, že táto spočíva v kooperácii s členmi skupiny osôb vyrábajúcimi a obchodujúcimi s prekurzormi a omamnými látkami najmä spôsobom zabezpečujúcim za peniaze relevantné informácie z policajných databáz a policajnej činnosti. Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením špecializovaného trestného súdu z 31. mája 2019 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 19. júna 2019 z dôvodov väzby uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku so začiatkom plynutia lehoty väzby od 29. mája 2019.

12.3.2 Vo vzťahu k posúdeniu tzv. materiálnych dôvodov väzby (dôvodnosť podozrenia a trestného stíhania, odôvodnenie väzobných dôvodov) špecializovaný trestný súd uviedol, že vo vzťahu k sťažovateľovi dôvodnosť podozrenia i naďalej pretrváva a je opretá o dôkazné prostriedky nazhromaždené v spise. V odôvodnení svojho uznesenia špecializovaný trestný súd poukázal na to, že v predmetnej veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že sťažovateľ sa mal trestného činu, z ktorého je obvinený, dopustiť [zo stanoviska prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „prokurátor“), ktoré je obsahovou súčasťou rozhodnutia a na ktoré sa najvyšší súd odvoláva, vyplýva, že od začatia plynutia lehoty väzby uplynuli v čase rozhodovania špecializovaného trestného súdu len 3 mesiace, počas ktorých sa dôkazná situácia v prospech sťažovateľa nezmenila, sťažovateľ je navyše priamo usvedčovaný výpoveďami spoluobvinených alebo svedkov, ktorí sa k svojej účasti na páchanej trestnej činnosti priznali], a za nepochybné považoval tento súd aj to, že vo veci je potrebné ešte vykonať ďalšie dokazovanie (v tejto súvislosti prokurátor poukázal na potrebu dokončiť výsluchy spolupracujúcich osôb a verifikovať ich, vypočúť ďalších minimálne dvoch konkrétne stotožnených svedkov, analyzovať spisový materiál pod krycím názvom „ICE“, analyzovať aj zaistený mobilný telefón a výpočtovú techniku).

12.3.3 Vo vzťahu k pretrvávaniu obavy z naplnenia dôvodov väzby sťažovateľ v plnom rozsahu poukázal na v konaní predloženú argumentáciu prokurátora, ktorá je súčasťou obsahu tohto rozhodnutia, a následne vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby uviedol, že z okolností uvedenej veci je zrejmé, že činnosť sťažovateľa, ktorá sa predbežne „hodnotí ako protiprávna, síce bola naviazaná na činnosť policajta, ak by však aj boli podniknuté kroky smerujúce k zániku služobného pomeru, tieto by neboli dostatočnou zárukou eliminácie prípadných kolúznych konaní alebo konaní, ktoré by boli vo svojej podstate pokračovaním v protiprávnej činnosti obvineného (sťažovateľa, pozn.)“. Následne špecializovaný trestný súd dospel k záveru, že vývoj vyšetrovania v predmetnej veci posilňuje podozrenie vznesené voči sťažovateľovi. V tejto súvislosti poukázal na výpovede svedkov, ktorými podľa neho obviňujú sťažovateľa a uvádzajú viaceré podrobnosti, ktoré posilňujú dôveryhodnosť ich výpovede. K odôvodneniu samotných dôvodov väzby sťažovateľa špecializovaný trestný súd následne uviedol: „Dôvodnosť podozrení v miere nevyhnutnej na eventualitu väzobného stíhania je tak nesporná, pričom ďalšie materiálne dôvody väzby spočívajúce v rizikách nežiadúcich konaní uvedených v § 71 ods. 1 Trestného poriadku okrem

iného vyplývajú aj z charakteru činnosti, z ktorej je obvinený podozrivý – totiž kontinuálneho protiprávneho angažovania sa vo veciach nie v prospech štátu, voči ktorému je obvinený ako policajt lojálnosťou zaviazaný, ale naopak, v prospech tých, ktorí proti záujmom štátu zrejme konajú.“ V tejto súvislosti je potrebné pre úplnosť poukázať aspoň rámcovo na dôvody pretrvávania dôvodného podozrenia i samotných dôvodov väzby sťažovateľa, ktoré si špecializovaný trestný súd osvojil dôrazným poukázaním na stanovisko prokurátora predložené v uvedenom konaní, ktoré bolo obsahovou súčasťou uznesenia z 26. septembra 2019. Odôvodnenie kolúznei väzby prokurátor i špecializovaný trestný súd opreli o výpovede svedkov, z ktorých vyplýva, že informácie získané z policajných zdrojov boli získané cez sťažovateľa ako elitného policajta, ktorý ich následne posúval prostredníctvom bývalých policajtov za finančnú odmenu do kriminálneho prostredia. Z týchto výpovedí taktiež vyplýva skutočnosť, že sťažovateľ svoju schopnosť získať informácie ku konkrétnym osobám z NAKATOK-u i v budúcnosti prezentoval pred svedkami, ktorým oznámil aj konkrétne ocenenie takto získaných informácií konkrétnymi za ne požadovanými sumami. Uvedený dôvod väzby bol podopretý ďalej aj poukázaním na skutočnosť, že sťažovateľ cielene zisťoval nové skutočnosti k ďalším konkrétnym obchodným spoločnostiam, ktoré chcel následne „rozpracovať“, ako aj poukazom na konkrétnu zápisnicu o výsluchu svedkyne z trestného spisu NAKA PPZ svedčiacu o existencii jeho napojenia na túto organizačnú zložku polície, ktorej on nebol súčasťou, ako aj ďalšie skutočnosti preukazujúce podozrenia z ďalšieho protiprávneho konania sťažovateľa (korupčné správanie). V súvislosti s odôvodnením tzv. preventívnej väzby si špecializovaný trestný súd osvojil stanovisko prokurátora, v ktorom tento zdôraznil skutočnosť, že sťažovateľ získaval informácie z NAKATOK-u, aj keď sám nie je oprávnenou osobou, ktorá má prístup do tohto systému, vzhľadom na to aj v prípade skončenia jeho služobného pomeru pretrváva obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, nielen zo zisťovaných dôvodov, ale i z dôvodu trestného stíhania vedeného proti nemu, a napokon ako ďalšiu skutočnosť preukazujúcu dôvodnosť preventívnej väzby sťažovateľa uviedol, že sťažovateľ zo zisťovaných dôvodov poskytoval preventívne informácie dlhodobo od roku 2014, resp. 2015 až do jeho zadržania.

12.3.4 Z uvedeného je zrejmé, že prvá časť odôvodnenia napadnutého uznesenia spolu s uznesením špecializovaného trestného súdu tvoria jeden celok vzájomne obsahovo prepojený a obsahovo súladný, jednoznačný a zrozumiteľný. Z obsahu rozhodnutí súdov v tejto veci je zrejmé, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sa zaoberali v danom prípade skúmaním naplnenia formálnych i materiálnych dôvodov väzby, riadne sa vysporiadali s argumentáciou predloženou v konaní sťažovateľom a poukázali na zistené konkrétne skutkové závery, ktorými podložili svoje právne závery v tejto veci. Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci konštatovali splnenie formálnych i materiálnych podmienok väzby sťažovateľa v predmetnom konaní, keďže obvinenie sťažovateľa malo podľa nich dostatočnú oporu v dovtedy vykonanom dokazovaní, a zároveň špecializovaný trestný súd poukázal na dôkazy, z ktorých tento záver vyplýval. Ako špecializovaný trestný súd, tak i najvyšší súd považoval za preukázanú aj existenciu skutočností nasvedčujúcich dostatočne pravdepodobnému záveru, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, má znaky trestného činu, a že z doteraz zabezpečených a vykonaných dôkazov je udržateľné dôvodné podozrenie, že sa ho dopustil sťažovateľ. Rovnako považoval za preukázanú dôvodnosť obavy z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom. Ústavný súd konštatuje, že súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci prezentované závery k dôvodnosti väzby

a k existencii väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku možno z ústavnoprávneho pohľadu považovať za relevantné a dostatočné.

12.4 Argumentácia sťažovateľa predstavená v ústavnej sťažnosti ale zjavne vychádza z druhej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia (pozri bod 2.2 časti I tejto ústavnej sťažnosti), v ktorom sa najvyšší súd po prezentovaní jednoznačných záverov vo vzťahu k uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 26. septembra 2019 zaoberá aj skúmaním a hodnotením samotného postupu orgánov činných v trestnom konaní, procesnej efektívnosti ich konania a mierou kvality dosiaľ nimi vykonaných dôkazných prostriedkov a z nich získaných dôkazov, dospejúc pritom k záverom o „nesprávne zvolenej vyšetrovacej taktike OČTK“ a v konaní zisteného „priet’ahu“ v dôsledku oneskoreného vykonania dôkazu realizáciou znaleckého dokazovania, ktorého závery sú podľa neho relevantné pre budúce rozhodovanie nielen o väzbe sťažovateľa.

12.4.1 Ani táto časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu však svojím obsahom nevykazuje ústavnoprávnu relevanciu. Rozhodnutia a postup všeobecných súdov v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako ani tomu bezprostredne predchádzajúca činnosť orgánov činných v trestnom konaní nie sú spôsobilé odobriť záver, že by došlo k zásahu do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu. Súdna argumentácia, osobitne v prípade ďalšieho rozhodovania o väzbe, by nemala mať charakter pleonazmu a nemalo by v nej dochádzať k nadužívaniu rovnakých alebo podobných dôvodov, ktorými konajúce súdy odôvodnili väzbu pri v poradí prvom rozhodovaní. Inak by sa stala len formálnou, zbytočnou a bola by zreteľným signálom nedostatočného dôrazu všeobecných súdov pri rozhodovaní o väzbe. Naopak, táto argumentácia, pokiaľ má byť ústavne udržateľná ako ospravedlnenie zásahu do osobnej slobody jednotlivca, musí byť kritická vo vzťahu k predtým už zisteným formálnym a materiálnym podmienkam väzby. Pojem „kritická“ je v tomto zmysle nutné vykladať tak, že tieto podmienky väzby nemá kritizovať, ale má ich hodnotiť prostriedkami kritického myslenia, tak ako to robil už Sokrates v starovekom Grécku. Je tak plauzibilné sa usilovať o taký stav, aby každé ďalšie rozhodovanie o väzbe skúmalo aktuálne podmienky väzby, analyzovalo doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovalo prípadné protirečenia vo vzťahu k ústavou a dohovorom garantovanému právu na osobnú slobodu. Vždy je pritom nutné mať na zreteli, že väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala v každom jednom prípade vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo). Je preto nutné vo všeobecnosti odmietnuť taký postup v rozhodovacej činnosti konajúcich súdov, pri ktorom by išlo iba o pasívnu recepciu domnienok, rezignáciu na odhaľovanie a hodnotenie vecných a časových súvislostí podmienok väzby, keďže takéto prejavy sú typické pre nekritické myslenie, ktorému by sa mali súdy snažiť v rámci rozhodovacej činnosti strániť. Uvedené však ipso facto neznamená, že by sa súdy museli nevyhnutne venovať každému jednotlivému argumentu, ktorý prednesie obhajoba, mali by však adekvátnym spôsobom reagovať na všetky také zásadné tvrdenia a skutočnosti, ktoré sú kvalifikované spochybniť nevyhnutnosť, zákonnosť či ústavnosť ďalšieho trvania väzby.

12.4.2 Najvyšší súd sa podľa názoru ústavného súdu v napadnutom uznesení podstatou týchto úvah riadil. Súčasne je čitateľné, že na posilnenie aspektu ochrany základného práva na osobnú slobodu u sťažovateľa aplikoval tzv. doktrínu zosilnených dôvodov, ktorej podstata spočíva v rešpektovaní požiadavky, aby sa pre ďalšie pokračovanie trvania obmedzenia osobnej slobody dôvody väzby posilňovali. V opačnom prípade by nebolo možné jej

pokračovanie, čo i na základe stále existujúceho dôvodného podozrenia z trestnej činnosti, aprobovať. U aplikácii tejto doktríny najvyšší súd využil princíp proporcionality ďalšieho trvania väzby, v rámci ktorého prostredníctvom úvah kritického myslenia adekvátne identifikoval a popísal doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní, vysvetlil ním zistené nedostatky, zrozumiteľne charakterizoval mieru vplyvu týchto nedostatkov na väzbu sťažovateľa a súčasne naznačil limity zohľadnenia prípadného pretrvávania týchto nedostatkov v budúcnosti. Najvyšším súdom aplikovaná proporcionalita predstavuje podľa názoru ústavného súdu dostatočnú záruku, že k posúdeniu možného zásahu do osobnej slobody sťažovateľa pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu došlo zo strany všeobecných súdov ústavne konformným spôsobom a na ingerenciu ústavného súdu nie je v tomto prípade dôvod.

13. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa pri jej predbežnom prejednaní podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

15. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.